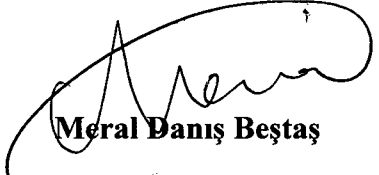

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş** tarafından Anayasa'nın 98. maddesi ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Meral Daniş Beştaş
Erzurum Milletvekili

Türkiye'de yaşayan Roman yurttaşlar, yoksulluk, ayrımcılık, eğitime erişimde engeller, istihdam olanaklarının kısıtlılığı, barınma hakkına yönelik ihlaller gibi çok boyutlu sorunlarla karşı karşıyadır.

Bu çok boyutlu sorunların temelinde tarihsel arka planın da etkisiyle süregelen ötekileştirme, suçlulaştırma, sosyo – ekonomik alandan dışlama gibi politikaların varlığı sayılabilir. Her ne kadar Roman yurttaşların karşı karşıya olduğu derin yoksulluğun sebebi göçebe toplum etkileri olarak gösterilse de bu gerçeği yansıtmamaktadır. Esasta Roman halkının üretim araçlarına, toprak veya gıdaya sahip olmamaları “medeniyetlerin” gelişiminin unsuru olan sosyal inşa süreçlerinden kaynaklanmaktadır. Bu sosyo- inşa sürecinde örgütlenen nefret ve suçlulaştırma politikaları ve yaygın ırkçı anlayış sosyo -ekonomik alanda varlık göstermelerinin önünde engel teşkil etmiştir.

IHRA, antigypsyism/Çingene karşıtlığını şöyle tanımlar: Çingene karşıtlığı, bireysel ifadeler ve eylemler ile kurumsal politikalar ve uygulamaların bir yansımasıdır. Bu durum, Roman kültürlerinin ve yaşam tarzlarının değersizleştirilmesi, fiziksel şiddet, dışlama, marjinalleştirme ve nefret söylemiyle birlikte, tarihten ve günümüze "Çingene" olarak damgalanan veya zulme uğrayan diğer bireyler ve gruplara yöneltilmiştir. Bu, Romanların yabancı bir grup olarak görülmesine ve onları bir dizi olumsuz stereotip ve çarpıtılmış imajlarla ilişkilendiren özgün bir ırkçılık biçiminin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Devletlerin uyguladığı Roman Stratejik Eylem Planları, birtakım entegrasyon çalışmaları, projeler gibi devletlerin ve milletlerin ulusal dayanışma ve güçlendirme politikaları da hak eşitliğini getirmekten ziyade Roman topluluklarına birer lütuf gibi sunulmaktadır. Bu yüzden Roman topluluklarına yönelik yapılan entegrasyon projeleri her zaman başarısız olmuştur. Özellikle seçim dönemlerinde siyasi partilere “oy kazandırma” amacıyla daha çok konu edilmiş, fakat karar alma mekanizmalarına ya dahil edilmemiş ya da göstermelik dahil edilmişlerdir. “Öteki” olma halinin bir damgalama şekli olarak karşımıza çıkması ve bizi belli davranış kalıplarına itmesinin önemli sosyo-ekonomik ve psikolojik etkileri vardır. Bu etiketlemelerin içselleştirilip kabullenilmesi en önemli sonuçlarından.

Türkiye'de Roman ve Roman olmayan mahalleler arasında, altyapı, ulaşım, su, kanalizasyon ve çevre temizliği gibi hizmetler açısından belirgin farklar bulunmaktadır. Mahalleye girer

girmez gözlemlenen mekânsal farklılıklar, o bölgenin Roman mahallesi olup olmadığını gösterebilmektedir. Roman mahallelerinde sıkça karşılaşılan sorunlar arasında kaldırım eksikliği, yamalı veya bozuk yollar, haftada bir bile toplanmayan çöpler, yetersiz sokak aydınlatması ve az sayıda çöp konteyneri bulunmaktadır. Ayrıca, çevresel açıdan riskli tesislerin (katı atık dönüştürme merkezi, organize sanayi, termik santral vb.) de bu bölgelerde yoğunlaştığı veya yoğunlaştırıldığı söylenebilir. Bazı vakalarda ise bu mahallelerde hâlâ elektriğe ve suya erişim sorunu yaşandığı görülmektedir. Genellikle doğal gazın en son ulaştığı, çocuk parkı veya yeşil alanın bulunmadığı ya da yetersiz olduğu bu mekânlar, aynı zamanda sağlık ocağı ve hastane gibi kamusal binalara da uzak konumda yer almaktadır. Sonuç olarak, damgalı bu mekânlarda belediye ve kamu hizmetleri eksik ve yetersiz sunulmaktadır. Çevresel adalet çerçevesinde, bu tür mekân sakinleri genellikle çevresel faydalardan yoksun bırakılırken, çevresel risklere orantısız bir şekilde maruz kalmaktadır. Özetle, Türkiye’de Romanların sosyo-mekânsal damgalanmasının tarihsel bir sürekliliği vardır. Bu marjinalleşme, büyük ölçüde devlet politikaları ve yasalar tarafından üretilmekte, medya da dahil olmak üzere çeşitli kurumlar ve kuruluşlar tarafından güçlendirilmekte ve genel sosyo-ekonomik süreçlerle pekiştirilmektedir.

Roman toplulukların sosyo-ekonomik durumlarının iyileştirilmesi ve toplumsal hayata eşit katılımlarının sağlanması devletin temel sorumlulukları arasındadır. Bununla birlikte, Roman vatandaşlara yönelik nefret söylemi ve ötekileştirme söylemlerinin yaygınlaşması, ayrımcılığı daha da derinleştirmektedir. Avrupa Birliği ve uluslararası insan hakları kuruluşları Türkiye’yi bu alanda defalarca yükümlülüklerini yerine getirmeye davet etmiştir. Ancak Roman vatandaşların yaşam koşullarının kalıcı biçimde iyileştirilmesine dair somut adımların sınırlı olduğu görülmektedir.

Bu bağlamda:

1. Türkiye genelinde Roman yurttaşların yaşadığı hanelerde yoksulluk oranı nedir? İller bazında istatistik paylaşır mısınız?
2. Türkiye’de Romanların ağırlıklı olarak yaşadığı mahallelere yerel yönetim hizmetlerinin bariz bir eksik ve sorunlu olarak verilmesinin sebebi nedir? Bu mahallelerde yaşanan sorunlara ilişkin bir araştırma ve denetleme yapılmış mıdır?
3. Roman yurttaşların ağırlıklı olarak yaşadığı bölgelerde hane başına ortalama gelir düzeyi nedir? Romanların maruz bırakıldığı derinleşen yoksullukla ilgili önlem planınız var mıdır?
4. Roman kadınların istihdam oranı nedir? Roman kadınların iş gücüne katılımının arttırılması ve ekonomik özgürlüklerinin tesisi adına yürütülen bir çalışma mevcut mudur?
5. Romanların ağırlıklı olarak yaşadığı bölgelerde sağlık hizmetlerine erişim oranı nedir? Bu konuda karşılaşılan başlıca sorunlar nelerdir?
6. Romanların ağırlıklı olarak yaşadığı bölgelerde anne – bebek ölüm oranları nedir? Azaltılması adına bir çalışma var mıdır?

7. Roman kadınların sosyal hayata katılımını güçlendirmeye dönük özel bir eylem planınız var mıdır?
8. Roman yurttaşların toplumsal temsiliyetini artırmak için yürütülen çalışmalar nelerdir?
9. Roman kültürünün korunması ve yaşatılması için Bakanlığınızın desteklediği projeler mevcut mudur?
10. Roman gençlerin mesleki eğitime erişimini kolaylaştırmak adına planlanan yeni bir çalışma bulunmakta mıdır?
11. Roman çocukların erken yaşta evlilik oranları nedir? Bu konuda önleme amaçlı ne tür politikalar yürütülmektedir?
12. Roman toplulukların yaşadığı ayrımcılığın izlenmesi, raporlanması ve kamuoyuyla paylaşılması için düzenli bir veri toplama mekanizmanız var mıdır?
13. Roman çocukların okullaşma oranı nedir? İlköğretim ve ortaöğretimi terk oranları kaçtır? Roman çocuklarının eğitim hakkının tesisi için yürütülen projeler nelerdir?
14. Roman yurttaşlara yönelik sosyal yardım programları kapsamında kaç aile destek almaktadır? Destek türleri nelerdir?
15. Romanların yaşadığı mahallelerde altyapı ve barınma sorunlarının çözümü amacıyla Bakanlığınız tarafından yürütülen projeler var mıdır? Varsa kapsamı ve bütçesi nedir?
16. Roman vatandaşlara yönelik istihdamı artırmak için geliştirilen özel politika veya teşvikler bulunmakta mıdır?
17. Roman yurttaşların maruz kaldığı ayrımcılığın önlenmesi ve toplumsal eşitliğin güçlendirilmesi için Bakanlığınızca hazırlanan bir eylem planı mevcut mudur?
18. Son 5 yılda nefret suçu kapsamında Roman vatandaşları hedef alan olay sayısı kaçtır? Bu vakalara ilişkin açılan soruşturmaların ve davaların akıbeti nedir?